

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Els beneficis de l'aprenentatge cooperatiu i interdisciplinari: Experiència amb el projecte LÒVA (L'Òpera com a Vehicle d'Aprenentatge).

Nom de l'alumne/a: Maria Teresa Guerrero García

Nom del tutor/a de TFG: José Luis Miralles Bono

**Àrea de Coneixement: Didàctica de l'expressió
musical**

Curs acadèmic: 2018/2019

ÍNDEX

1. Resum i paraules clau	1
2. Justificació	2
3. Marc teòric	2-10
3.1. L'educació Primària.	2-3
3.1.1. L'educació Primària a 4t.....	3
3.2. Treballar l'aprenentatge cooperatiu a l'aula.....	3-5
3.3. L'aprenentatge interdisciplinari a l'aula.....	5
3.4. Projecte LOVA	5-7
1.7 Relació del projecte amb el currículum	7-10
4. El Projecte LOVA al CEIP Santa Quitèria	10-12
4.1. Objectius del TFG.....	10
4.2. Objectius del centre	10-11
4.3. Context.....	11-12
4.3.1. Context de l'escola	11-12
4.3.2. Context de l'aula de 4t de Primària	12
4.3.3. Metodologia	12
5. Resultats.....	13-17
5.1. Descripció de sessions, diari de camp.....	13-15
5.2. Resultat per part dels alumnes i mestra.....	15-17
6. Discussió.....	17-18
7. Conclusions	18-19
7. Bibliografia i webgrafia.....	19
8. Annexes.....	20-37
8.1. Annex 1: Contracte de participació	20
8.2. Annex 2: Nom de la companyia	21
8.3. Annex 3: Mural i sol·licitud de professions	21-23
8.4. Annex 4: Carpeta directora de producció.....	24
8.5. Annex 5: Guió	24-33
8.6. Annex 6: Cartell, entrades, invitacions i tríptic	34-36
8.7. Annex 7: Vídeo amb entrevistes	37

1. RESUM I PARAULES CLAU

En el desenvolupament d'aquest treball es mostra la gran importància que té l'art en la nostra vida i com, mitjançant un projecte anomenat LÒVA (L'Òpera com a Vehicle d'Aprenentatge), es pot potenciar l'aprenentatge a través del procés i mitjançant les experiències que els alumnes obtenen, ja que l'aprenentatge adquirit engloba no solament el desenvolupament cognitiu de l'alumne, sinó també el desenvolupament social i emocional. En el projecte, que es crea amb els alumnes de 4t del CEIP Santa Quitèria, es pretén realitzar una òpera mitjançant un procés que busca crear un ambient de companyia i cooperació entre els alumnes.

El projecte també pretén visibilitzar els beneficis de portar a terme el Projecte LÒVA i amb ells els beneficis que aporta l'aprenentatge cooperatiu i interdisciplinari. Amb aquesta investigació-acció i per mitjà de la pròpia experiència amb el projecte, s'observarà el desenvolupament emocional, social i cognitiu de l'alumnat i com els alumnes han millorat la imaginació, el respecte i l'esforç compartit a través d'una guia contínua que realitzen els mestres participants qui proposaren als alumnes convertir-se en una companyia d'òpera; per a produir l'obra des de zero i sense l'ajuda d'adults, permetent així connectar de forma harmònica les competències clau i els objectius educatius de l'aula.

PARAULES CLAU: Projecte LÒVA, Aprenentatge cooperatiu, aprenentatge interdisciplinari, valors.

2. JUSTIFICACIÓ

L'elecció del tema és gràcies a l'interés que em va produir el projecte L'Opera com a Vehicle d'Aprenentatge (LÒVA) quan vaig saber que el realitzaven al col·legi on anava a realitzar l'estada en pràctiques. D'aquesta manera podria vivenciar-lo en primera persona i adonar-me que és una forma nova d'ensenyar a l'escola, que ofereix als xiquets i xiquetes una forma diferent d'aprendre, i sobretot en la qual adquiriran una formació en molts aspectes, d'una manera il·lusionant, motivadora i que els aportarà una satisfacció personal molt important i els servirà per a la seua formació personal integral.

Aleshores allò que vull aconseguir amb el meu Treball de Fi de Grau és donar a conèixer els beneficis que es poden obtenir amb la integració d'una proposta musical en el currículum educatiu per a desenvolupar aptituds donades gràcies a la participació d'un procés de creació, de muntatge i de posada en escena d'una obra musical baix les premisses del projecte LÒVA. On es treballa el desenvolupament social, cognitiu i emocional de l'alumnat i dóna lloc a una obertura de la imaginació per part d'ells, sempre des del respecte i l'esforç compartit, perquè tots els membres realitzen una tasca específica i són imprescindibles.

3. MARC TEÒRIC

3.1 L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Segons la Llei Orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'Educació, l'Educació Primària forma part de l'ensenyament bàsic espanyol que té caràcter obligatori i és gratuït. Aquesta etapa educativa comprén sis cursos acadèmics, que es cursen ordinàriament entre els sis i els dotze anys. L'alumnat s'incorpora ordinàriament al primer curs de l'educació primària l'any natural en què compleix sis anys i és quan comença a ser obligatòria l'educació. Encara que la LOE està modificada en alguns apartats per la llei educativa actual LOMCE, en aquest aspecte concret no hi ha modificacions.

Aquesta etapa contribueix a desenvolupar en l'alumnat aquelles capacitats, entre d'altres, que els permeten:

- ❖ Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquestes, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania respectant i defensant els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- ❖ Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, amb els quals descobrir la satisfacció de la tasca ben feta.

- ❖ Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres que afavorisca un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i la convivència, així com fomentar actituds que promoguen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.
- ❖ Conèixer i utilitzar de manera apropiada el valencià i el castellà, oralment i per escrit. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni històric i cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de l'Estat espanyol i d'idioma internacional.
- ❖ Desenvolupar, així mateix, hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

3.1.1 L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A 4T

4t de Primària està dins del que es considera el cicle mitjà dins de l'Educació Primària a Espanya i les edats generalment compreses a aquest curs oscil·len entre els 9 i els 11 anys.

Uns dels objectius més importants d'aquest curs és consolidar les capacitats adquirides en els darrers cursos i desenvolupar les competències bàsiques, per això s'ha de proporcionar als alumnes una educació que els permeta anar construint les seues pròpies capacitats i les seues habilitats socials.

Totes les matèries que s'estudien a l'Educació Primària han de fomentar aquestes premisses i la Música és una de les més importants perquè ofereix un gran ventall de millores per als alumnes, ja que afavoreix les habilitats comunicatives, a través de l'expressió o de l'audició, ens permet la interacció d'idees i sentiments amb altres persones. "Tots som capaços de fer música igual que som capaces de llegir un text o resoldre un problema. Hui dia, ningú posa en dubte que aquestes dues últimes capacitats passen per un necessari aprenentatge escolar. No obstant això, ensenyar i aprendre música no sembla tindre la mateixa consideració." (Giráldez, 2014, p.14).

"La música provoca en els xiquets/es un augment en la capacitat de memòria, atenció i concentració; és una manera d'expressar-se; estimula la imaginació infantil; en combinar-se amb el ball, estimula els sentits, l'equilibri i el desenvolupament muscular; brinda l'oportunitat perquè aquests interactuen entre si i amb els adults; etc." (Sarget, 2003). A més és un mitjà d'expressió que ens permet expressar el nostre estat d'ànim i conèixer-nos millor. També és una font de creativitat per als alumnes perquè poden experimentar i crear afavorint a la desinhibició i fent que s'augmente la confiança i la seguretat en si mateix.

3.2 TREBALLAR L'APRENTATGE COOPERATIU A L'AULA

A l'àmbit docent és imprescindible educar en valors i amb les estratègies adequades per a aprendre habilitats i destreses que permeten que els alumnes mantinguen relacions de treball positiu. L'aprenentatge cooperatiu pot contribuir i de manera molt significativa al desenvolupament de les competències bàsiques. "Aprendre cooperativament és una activitat bastant sofisticada, una maquinària amb diversos engranatges que deuen funcionar simultàniament i ben greixats." (Echeita, 2012, p. 25).

Per tant perquè ocorregui un aprenentatge cooperatiu a l'aula, s'han de donar quatre condicions bàsiques. Són les següents:

- ❖ Interdependència positiva entre els participants: s'aconsegueix quan es marca un objectiu grupal i per a aconseguir-lo és necessari la implicació i esforç de tots els participants. Per a aconseguir aquesta implicació es busquen motivacions grupals que els ajudi a treballar eficaçment com un només.
- ❖ Crear aquest tipus de relació és una de les principals claus perquè hi haja un aprenentatge cooperatiu, ja que si no, com assenyala Echeita (2012) "deixem de parlar d'aprenentatge cooperatiu per a fer-ho només d'estar treballant (...) en «grup de treball tradicional»" (p. 27).
- ❖ Interacció promotora: El treball cooperatiu es recolza en una interacció directa, en la qual els alumnes hauran de relacionar-se, interactuar, promoure i ajudar-se entre ells per a obtenir l'aprenentatge i d'aquesta manera afavorir a l'èxit propi i dels altres companys. Per tant, en els grups cooperatius com exposa Echeita (2012): "No solament es reuneixen els integrants del grup per a compartir informació i opinions, sinó que produeixen treballs a través de l'esforç i les aportacions comunes, basant-se en el compromís i l'afecte per l'altre." (p. 30). Aquests grups han de reflectir la diversitat humana, quant al gènere o necessitats específiques de suport.
- ❖ Habilitats socials: Per a contribuir a l'èxit d'un esforç cooperatiu es necessiten actituds i destreses interpersonals i de treball en xicotets grups, ens referim a elles com a habilitats socials per a cooperar, i són necessàries per a prendre decisions, generar confiança, comunicar-se apropiadament, ajudar-se, resoldre conflictes (Echeita, 2012, p. 30). Per a reforçar el seu aprenentatge s'assigna un rol a cada membre del grup.
- ❖ Avaluació periòdica: és una tasca important que ocuparà una gran part del temps però l'aprenentatge cooperatiu té com a avantatge que els mateixos alumnes s'ajuden i retroalimenten els uns als altres, quant a l'aprenentatge i s'ajuden o medien entre ells per a prendre decisions o resoldre conflictes. És imprescindible una avaluació regular de caràcter formatiu que involucre no solament als alumnes, sinó també als professors, ja que a més de conèixer els progressos que els alumnes realitzen, és igual d'important conèixer si el procés d'aprenentatge està sent el més idoni o necessita modificacions.

La cooperació per tant és un aprenentatge que hauria d'estar inclòs en els col·legis, ja que posseeix grans avantatges per a crear una dinàmica positiva a l'aula per a l'adquisició de l'aprenentatge i una metodologia l'estructura de la qual s'adapta a la realització d'una educació inclusiva, en la qual entre tots ajuden i faciliten l'aprenentatge. Aquest tipus d'aprenentatge només és efectiu quan es consolida un compromís compartit entre els docents d'un col·legi com a pràctica habitual, ja que si es treballa durant poc temps o de manera aïllada amb un sol professor tindrà poc impacte.

3.3 L'APRENTATGE INTERDISCIPLINARI A L'AULA

La interdisciplinarietat evidencia els nexes entre les diferents àrees curriculars, reflectint una encertada concepció científica del món; la qual cosa demostra com els fenòmens no existeixen per separat i que en interrelacionar-los per mitjà del contingut, es dissenya un quadre d'interpel·lació, interacció i dependència del desenvolupament del món. Aquesta essencialment, consisteix en un treball comú tenint present la interacció de les disciplines, dels seus conceptes, directrius, de la seua metodologia, dels seus procediments, de les seues dades i de l'organització de l'ensenyament i constitueix a més, una condició didàctica i una exigència per al compliment de l'ensenyament.

Els estudis en el camp de la interdisciplinarietat reconeixen que vivim en un món complex i interrelacionat. (...) A través d'una pedagogia centrada en l'aprenentatge actiu, els estudiants que han sigut ensenyats amb una educació interdisciplinària, desenvolupen el pensament crític i la capacitat d'anàlisi i estan millor preparats per a enfrontar temes difícils i treballs en els nivells més avançats de l'educació, com són les carreres, postgraus i màster. (College, 2016, p.9)

Aquest tipus d'aprenentatge atorga al xiquet o xiqueta una major comprensió i visió més clara sobre els coneixements, així com un assentament dels nous continguts més fàcil, ràpid i sòlid. Aquesta interconnexió que existeix entre totes les àrees, té molta vinculació amb la Teoria de les Intel·ligències múltiples de Gardner. Gardner (1994) proposa en la seua teoria que els éssers humans posseïm 7 intel·ligències diferents i una d'elles és la intel·ligència musical que la defineix com l'habilitat per a crear i interpretar formes musicals, així com el ser sensible a l'hora d'escoltar i reconèixer timbre, to i ritme. Se situa en l'hemisferi dret del cervell. Es relaciona amb la competència clau "Consciència i expressions culturals".

L'edat de l'Etapa Primària és crucial per al desenvolupament de les xiquetes i xiquets. És de gran interès veure que es poden superar les diverses dificultats que mostra l'alumnat en altres àrees diferents de la música i abordar-les des d'ella, atorgant a aquesta etapa un caràcter especial en el seu desenvolupament. És ací quan hem de desenvolupar, en la mesura que siga possible, totes les intel·ligències de les quals estan dotats.

3.4. PROJECTE LÒVA

L'origen de LÒVA es remunta als anys 70 on Bruce Taylor i Joan Forman van crear un projecte educatiu per a l'Òpera de Seattle i fou estés pel Metropolitan Opera Guild de Nova York en els anys 80. Posteriorment, Mary Ruth McGinn, mestra de Primària en un col·legi públic de Maryland, va arribar a Espanya en 2006 disposada a difondre la seua visió personal del projecte Creating Original Opera (COO), que consisteix a crear una companyia d'òpera en una classe d'Educació Primària. La proposta de Mary Ruth McGinn, consistia a transformar COO, projecte del Metropolitan Opera Guild, en una eina que vertebrara el treball de l'aula durant tot el curs i que fora tant a nivell cognitiu com emocional dels alumnes. A aquesta nova proposta, amb el pas dels anys, se'l denomina LÒVA, sigles de l'Òpera com a Vehicle d'Aprenentatge.(Proyecto LOVA)

La Fundació Saludar-te i el Teatre Real, i posteriorment, els Teatres del Canal i els Amics de l'Òpera de Madrid van apostar pel seu treball. Va començar com una pedagogia protagonitzada per uns pocs docents, i actualment s'ha estés a aules de tota Espanya. El suport d'aquestes institucions ha permés atendre la creixent xarxa de docents, oferir anualment un curs de formació per a portar el projecte a l'aula i realitzar diferents activitats de formació complementària i difusió pedagògica.

LÒVA s'ha adaptat a educació especial, infantil, secundària, batxillerat, presons, escoles de música i altres contextos. És un projecte que realitzen tutors a la seua aula durant un curs escolar complet, integra aprenentatges de diverses àrees (música, llengua, plàstica matemàtiques, educació física, etc.). Es converteix la classe en una companyia d'òpera que crea, des de zero, una òpera.(Proyecto LOVA)

L'objectiu dels docents que duen a terme LÒVA és educar a través del repte de crear una òpera, un gran referent integrador de nombroses disciplines, que ofereix un aprenentatge cooperatiu, ja que els alumnes han d'anar superant el procés junts. Dur a terme aquest projecte és una pràctica poc habitual i que xoca molt amb el que estem acostumats, té les seues barreres, obstacles i prejudicis. "LÒVA és un projecte pedagògic participatiu i integrat a l'aula per iniciativa d'una professora o professor que, en decidir aplicar-ho, s'enfronta a diverses resistències i dedica centenars d'hores del seu treball durant el curs." (Pedro Sarmiento, 2012, pàg. 41-42)

Un dels objectius principals dins d'aquest projecte i que es remarca és que la peça final no és l'objectiu del projecte, sinó una part important d'ell. Aquesta peça final, sol tindre una durada de mitja hora, compta amb cançons i moments musicals intercalats en l'acció teatral. Durant la representació, la companyia infantil és l'única responsable de tot el que compon una òpera: llibret, il·luminació, escenografia, nom de la companyia i el seu logotip, actors i actrius, publicitat, música i la seua execució instrumental, vestuari, maquillatge, attrezzo, coordinació dels treballs, etc.

La música, com pot veure's en aquesta relació de professions, ocupa solament una part del treball de la companyia. Per tant, l'objectiu principal és el desenvolupament personal, cognitiu, social i emocional dels xiquets a través de l'apoderament, que és l'acte de concedir a les persones el poder per a prendre les seues pròpies decisions i assumir el control.

El mestre delega gran part de la responsabilitat en la companyia i en els seus integrants, canviant d'aquesta manera la relació pedagògica tradicional entre professor i alumne. Aquesta afirmació es dóna suport amb una cita que recull de l'article de la revista Eufonía escrit per Pedro Sarmiento (2012): "Solc utilitzar una frase del mestre Miguel Gil, que diu que LOVA no és un projecte per a canviar als alumnes sinó als mestres." (p. 41).

3.5. RELACIÓ DEL PROJECTE AMB EL CURRÍCULUM

Com he esmentat en el marc teòric, aquest projecte mostra interès per desenvolupar un currículum integrador, és a dir, treballant totes les competències estipulades en ell. Per a això, partim del Reial Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària, article 2.2, en el qual s'enumeren les competències clau.

- ❖ Competència en Comunicació lingüística (CCL), des del principi fins a la fi d'aquest projecte s'està treballant constantment, tant l'expressió oral com l'escripta tant en valencià com en castellà, a més és imprescindible, ja que és la via de comunicació entre els alumnes i docents per a expressar pensaments, emocions, experiències, opinions pròpies i la creació de llibret de l'òpera afavorint la formació d'un esperit crític.
- ❖ Competència matemàtica i competència bàsica en ciència i tecnologia (CMCT), mitjançant l'ús de noves tecnologies com potser un ordinador, una tauleta electrònica o una càmera de fotografia per realitzar tant el guió, fotografies, notícies o el cartell anunciador de l'òpera.
- ❖ Competència digital (CD), es fomenta amb la utilització dels recursos tecnològics per a la comunicació com la pàgina web de l'escola per posar notícies o notes informatives a tota la comunitat o transcriure i donar-li forma al llibret de l'òpera, d'aquesta manera s'incrementa en els alumnes la curiositat i la motivació per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies.
- ❖ La competència per a aprendre a aprendre (CAA) és una competència clau durant tot el procés d'aquest projecte, ja que estan adquirint constantment habilitats fonamentals per a l'aprenentatge guiat i autònom, la qual cosa els porta a prendre consciència de les seues pròpies possibilitats i punts forts.

- ❖ En relació amb les Competències socials i cíviques (CSC) per mitjà de la participació en el projecte com a tal, ja que requereix un treball cooperatiu i més en particular mitjançant la participació en les activitats més específiques per a desenvolupar aquest tipus de treball. En aquest projecte tenen cabuda tota mena d'alumnat que normalment no participen amb la resta de companys en algunes assignatures per tenir alguna problemàtica. Durant aquest projecte han d'estar en constant comunicació i això també ajuda a millorar la comunicació d'una manera constructiva i tolerant.
- ❖ Respecte al Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor (SIEE), aconseguen habilitats i capacitats per a adaptar-se als canvis i per a resoldre problemes que puguin sorgir, això es veu reforçat amb el treball per grups i guiat pel tutor, ja que sempre són els alumnes els que prenen les decisions.
- ❖ Consciència i expressions culturals (CEC) mitjançant l'escolta i desenvolupament de coneixements musicals, més específicament d'òpera de diferents èpoques i estils. Fomentant d'aquesta manera actituds obertes i respectuoses amb altres cultures i entorns socials.

A més de treballar totes les competències aquest projecte interdisciplinari afavoreix al desenvolupament dels objectius generals de l'etapa d'Educació Primària estipulats en el Reial Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària, a l'article 7 s'estipulen:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb elles, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania respectant i defensant els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

S'aconsegueix mitjançant la reflexió dels alumnes i del treball de la tesi de l'òpera en la qual s'intenta que els alumnes mostren una ensenyança o moralitat al públic.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, amb els quals descobrir la satisfacció de la tasca ben feta.

Aquest objectiu es treballa durant tot el projecte perquè és una peça clau perquè pugui dur-se a terme. Es treballa molt la cohesió de grup on el treball individual i a la vegada grupal és imprescindible.

c) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres que afavorisca un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i la convivència, així com fomentar actituds que promoguen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.

La responsabilitat de cadascú davant la tasca que ha de realitzar és molt important i aquest valor es traslladarà a tots els àmbits de la seua vida a més totes les altres actituds que es treballen els ajudarà a discriminar les bones de les roïnes.

d) Conèixer, comprendre i respectar els valors de la nostra civilització, les diferències culturals i personals, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones, i la no discriminació de persones amb discapacitat.

Els valors que es treballen durant el projecte afavoreixen la igualtat i la inclusió de tothom dins d'ell perquè tots els companys tenen cabuda i tota tasca que realitzen serà igual d'important que d'una altra.

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada el valencià i el castellà, oralment i per escrit. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i espanyols i d'idioma internacional. Desenvolupar, així mateix, hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

Com els alumnes tenen una manca en el domini del valencià el projecte es desenvolupa en aquesta llengua pel fet que la majoria de les famílies de l'escola són castellanoparlants i l'escola té la línia en castellà. A més les seues necessitats comunicatives són més importants en el valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.

i) Conèixer i valorar l'entorn natural, social, econòmic i cultural de la Comunitat Valenciana, situant-ho sempre en el seu context nacional, europeu i universal, així com les possibilitats d'acció i cura d'aquest. Iniciar-se, així mateix, en el coneixement de la geografia de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i universal.

El tema principal de l'òpera decidit pels/les alumnes tracta al voltant de la cura dels animals que forma part del nostre entorn natural, també una part de la història transcorre en un bosc i per a poder realitzar el decorat han de conèixer bé que hi ha a eixe entorn.

j) Iniciar-se en les tecnologies de la informació i la comunicació, i desenvolupar un esperit crític davant els missatges que reben i elaboren.

Per a poder transcriure el guió que estava fet en paper s'ha utilitzat l'ordinador d'aula, els/les relacions públiques per a poder deixar constància del treball que està realitzant tot el grup han utilitzat una càmera fotogràfica i per poder escriure les notícies que després es publicaven a la pàgina web de l'escola també han utilitzat l'ordinador d'aula.

l) Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica, musical i matemàtica; desenvolupar la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per a gaudir de les obres i les manifestacions artístiques.

La creativitat i gaudir d'aquesta és una peça clau perquè el projecte vaja endavant i el treball previ d'aquesta és molt important per a la posterior posada en pràctica.

o) Desenvolupar tots els àmbits de la personalitat, així com un actitud contrària a la violència i als prejudicis de qualsevol tipus.

Una vegada es treballa les bones actituds, els valors i la igualtat es fomenta una actitud totalment contrària a la violència i cap mena de perjudici.

p) Conèixer i valorar els animals i plantes, i adoptar maneres de comportament que afavorisquen la seua cura.

Una de les preocupacions dels alumnes i per això el tema de l'òpera són els animals abandonats perquè els/les alumnes consideren que tots tenen dret a viure tranquils i amb una família que els cuide i tinga cura d'ells.

4. EL PROJECTE LÒVA AL CEIP SANTA QUITÈRIA

A continuació exposarem tant els objectius que ens hem plantejat per a aquest TFG, com els objectius que s'ha plantejat el centre amb la utilització del Projecte LÒVA.

4.1. OBJECTIUS DEL TFG

- ❖ Mostrar els beneficis que implica treballar amb el projecte LÒVA.
- ❖ Exposar el procés viscut de creació del projecte a l'aula de 4t de Primària al CEIP Santa Quitèria.
- ❖ Conèixer l'opinió dels alumnes i la mestra coordinadora després de l'experiència amb el projecte LÒVA.

4.2. OBJECTIUS DEL CENTRE

- ❖ Crear un projecte innovador i interdisciplinari que motive als alumnes a desenvolupar creativitat musical.
- ❖ Augmentar la importància de la música a les famílies.
- ❖ Crear un vincle d'unió entre les matèries participants.
- ❖ Dirigir actituds en els alumnes de manera que prenguen responsabilitat del seu propi aprenentatge.

- ❖ Integrar alumnes de tota mena, amb diferents problemàtiques i entorns. Tots ells es converteixen en una comunitat d'aprenentes que es valoren a si mateixos, als seus companys i al món que els envolta.
- ❖ Donar llibertat de creació als alumnes.
- ❖ Crear per part dels alumnes tot el que és necessari per a dur a terme l'òpera creada per ells mateixos.
- ❖ Fomentar el valencià com a llengua cooficial a la Comunitat Valenciana.
- ❖ Ser vehicle per a l'assoliment de l'èxit dels xiquets tan social, com a emocional i intel·lectual, així com en la millora en el seu comportament.
- ❖ Utilitzar la música i altres formes d'art per a incentivar l'expressió i la creativitat a l'escola, interrelacionant de manera directa l'èxit en millora de les habilitats lingüístiques, d'expressió i de recepció, amb el procés de creació d'una òpera.

4.3. CONTEXT

4.3.1. CONTEXT DE L'ESCOLA

El col·legi públic "Santa Quitèria", es troba a la localitat d'Almassora. Almassora és una localitat situada al sud-est de la província de Castelló, en la comarca de la Plana Alta. En relació amb el centre el CEIP Santa Quitèria és un centre situat en un barri on podem trobar des d'un nivell cultural i econòmic mitjà-baix a un nivell cultural i econòmic mitjà-alt . Actualment compta amb un total de 180 alumnes, dels quals més de la meitat són xiquets immigrants, amb risc socials i d'escolarització irregular. Moltes de les famílies es caracteritzen, en general, per estar poc integrades en la dinàmica sociocultural del poble. També l'activitat cultural de la localitat sol estar en altres zones: biblioteca, casa de la cultura, piscina...

El centre compta aquest curs (2018-2019) per primera vegada amb 9 unitats: 3 d'infantil i 6 de Primària (una unitat per a cada curs). Així doncs, el centre compta amb una línia completa. Tanmateix, pel que fa a la infraestructura, el centre està format per prefabricats: 11 d'aules, sala mestres, consergeria, neteja, direcció, menjador i 3 banys.

Els trets d'identitat que el caracteritzen són: el Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV) d'Infantil fins 2n de Primària i el Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Castellà (PPCS) de 3r fins 6é de Primària. A mesura que vagen augmentant de curs els alumnes que empren el PPEV s'eliminarà el PPCS a l'escola i el Valencià es convertirà en la llengua oficial i vehicular.

Encara que Almassora està situada en una zona valenciana parlant, la majoria de les famílies autòctones tenen com a llengua materna el castellà, a més, un alt percentatge de famílies són estrangeres. Per la situació laboral actual hi ha moltes famílies en desocupació i amb un nivell econòmic extrem. L'edat mitjana dels/les pares/mares és relativament jove.

Les famílies que formen part de la comunitat educativa de la nostra escola són molt variades. Ens trobem amb uns costums familiars i culturals molt diferents: famílies musulmanes, africanes, romaneses, amb trets diferencials molt concrets. Algunes de les famílies mostren poc d'interés en l'educació dels seus fills i poques vegades s'interessen a fer reunions per conèixer el rendiment escolar dels seus fills i de les seues filles.

4.3.2. CONTEXT DE L'AULA DE 4T DE PRIMÀRIA

Pel que fa al curs de 4t de Primària trobem 15 alumnes matriculats, dos d'ells de famílies temporeres que estan a l'escola generalment des d'octubre fins a març, un alumne amb dictamen per dèficit intel·lectual i un alumne amb escolarització tardana que compta amb un ACIS.

L'aula de 4t de Primària està en prefabricats com la resta de l'escola i és la mateixa aula que la de música donat que la mestra de música és la tutora d'aquest curs perquè en ser un col·legi d'una línia hi ha poques hores de docència a música.

El projecte LÒVA com bé s'ha comentat abans és un projecte innovador, cooperatiu i interdisciplinari que té com a objectiu crear una companyia d'òpera i que aquesta siga qui cree tota una òpera i siga capaç de dur-la a terme per ells mateixos. Aquesta és una classe on hi ha pocs alumnes i és fàcil treballar amb ells. Com que la llengua materna de la majoria d'ells és el castellà o una llengua estrangera és important fomentar el valencià per això es va decidir que fora una de les matèries que participaren el projecte per parlar i crear el guió i les cançons en aquesta llengua. L'altra matèria participant és la plàstica perquè és imprescindible per poder crear els decorats i algunes peces del vestuari per a l'òpera i per tant és una altra assignatura participant. Per últim l'altra matèria participant és la música perquè és imprescindible per crear una òpera donat que l'òpera és una art escènica amb text dramàtic que s'escenifica cantant amb acompanyament musical i que pot tenir una posada en escena més o menys teatral.

4.3.3. METODOLOGIA

Per a la implementació del projecte LÒVA a l'aula el docent es converteix en el productor de la companyia i el seu paper s'enfoca a ser tutor o mestre de la matèria que siga i acompanyar als xiquets durant el seu procés de creació. Des de l'inici del plantejament del projecte en un centre escolar, el professor i resta d'equip docent assumeix un nou paper en l'ensenyament de l'alumne. Amb el projecte l'equip educatiu ofereix recursos per a afavorir la creació i organització del grup, passant a ser un mediador. En la creació de l'òpera i durant les representacions, els xiquets són els únics responsables de l'espectacle i els adults se senten entre el públic i gaudeixen. La funció corre enterament a càrrec de la companyia.

5. RESULTATS

5.1. DESCRIPCIÓ DE SESSIONS, DIARI DE CAMP

En l'aplicació del projecte LÒVA en el CEIP Santa Quitèria el primer que vàrem fer és presentar el projecte als alumnes als qui se'ls proposà crear una companyia d'òpera per a compondre des de zero una òpera, la qual hauran de presentar al final del curs, encara que el seu objectiu principal no és la presentació de l'obra en qüestió si no és més important el procés de creació i producció de l'obra pel fet que en aquest moment és on ocorre el procés d'aprenentatge i la vinculació dels seus coneixements amb l'experiència viscuda.

En primer lloc els alumnes signaren un contracte de participació (Vegeu en Annex 1) amb el projecte signat també pels pares dels alumnes. Per a iniciar-se en l'òpera el primer que varen fer és una investigació sobre que és l'òpera, quins oficis són necessaris i quina és la seua estructura per poder dur-la a terme. Una vegada els estudiants adoptaren el seu paper com a companyia de teatre se'ls demanà que triaren un nom que els representarà durant tot el procés, en aquest cas els alumnes de 4t van triar el nom de "El Cascavell" de manera democràtica i donant cabuda a tots les noms proposats pels alumnes. (Vegeu en Annex 2)

A continuació es va dur a terme el disseny del logotip de la companyia d'òpera seguint el mateix procés que per a la tria del nom. El pas següent fou demanar als alumnes que portaren a classe un objecte que fora o que simbolitzara una cosa molt important per a ells, un objecte especial. Alumnes i professors presentaren els seus objectes i explicaren per què són importants per a ells. Es veu com no són vàlides les explicacions superficials, s'ensenya a indagar en les reflexions profundes i provoca que afloren emocions, sentiments i raons de pes. D'aquesta manera aprenen a reflexionar com a pas previ per poder començar amb el procés d'elecció del tema.

El següent pas va ser buscar conjuntament el tema de l'òpera reflexionant al voltant de: "Què et fa por?", "Què et posa trist?", "Què et preocupa?", "Què et fa feliç?" i "Què et fa enfadar?" amb la reflexió de tots es va arribar a la conclusió de que el que més es feia por era l'obscuritat, el que es posava tristos era l'enyorança, el que els preocupava era els animals i la família, els que els feia feliç era la família i el que els posava tristos era la violència. D'aquests temes més destacat van tindre que escollir un i el més recolzat va ser els animals, així que l'òpera tractaria al voltant dels animals.

Per conèixer les professions que són necessàries per a dur a terme una òpera, els alumnes de 4t van començar a rebre durant diverses setmanes l'acompanyament i la visita de professionals de diferents àrees per a mostrar els seus oficis als alumnes i que ells pogueren observar entre les diferents professions com els motivava més i en funció d'això adoptar el seu rol dins de la companyia d'òpera. Una vegada presentades totes les professions els alumnes van fer un xicotet

mural explicant cadascuna d'elles i després reompliren la sol·licitud de professió marcant tres opcions, (Vegeu en Annex 3) perquè la mestra poguera equilibrar els grups de professions.

Per poder triar els actors i les actrius es va realitzar un xicotet càsting per seleccionar els 5 intèrprets. Posteriorment es va procedir a la distribució de professions, en aquest moment se'ls repartí una carpeta a cadascú amb les coses necessàries segons la seua professió, per exemple la directora de producció dins la seua carpeta contenia una agenda per organitzar-se i planificar els passos a seguir. (Vegeu en Annex 4)

Per anar avançant en el procés el següent pas que donaren fou escollir la tesi de l'òpera, és a dir, allò que ells volen que el públic aprenga, per a això es presentaren tesis i la més vota fou: "Els animals abandonats es mereixen tindre una família". Una vegada escollit el tema i la tesi faltava el conflicte de la trama de l'òpera i fent el procediment anterior s'arribà a la conclusió que el conflicte volien que fora que els personatges es trobarien algun animal abandonat i no sabrien què fer amb ell.

Una vegada ja estava el tema, la tesi i el conflicte decidits van començar el treball per la creació dels personatges on es van crear 5 grups de treball per a oferir diferents tipus de propostes, cada grup havia de presentar 5 tipus de personatges diferents i després s'escolliria un personatge de cada grup mitjançant la votació. El resultat de personatges fou: de les propostes del grup A, una persona "carinyosa", del grup B una treballadora, del grup C una nerviosa, del grup D una gelosa i del Grup E una "cascarrabies". D'eixos 5 personatges haurien de ser tres xiques i dos xics perquè els intèrprets s'havien repartit així i calia posar-los nom, elegiren Joan, David, Isabela, Patri i Natàlia.

El pas següent que es va donar fou escollir quina relació haurien de tenir eixos personatges on també es van agrupar en 5 grups i aleshores hi havia 5 opcions diferents; finalment per votació decidiren que la relació entre els personatges fóra que són un grup d'amics. A continuació fou necessari pensar en quin lloc i en quin temps es situarien els personatges en cada acte de l'òpera, aquest procés ja fou decisió dels llibretistes i van decidir que el Primer Acte estaria ubicat en un bosc i seria al matí, el Segon Acte en casa d'un de Joan de vesprada i el Tercer Acte en la porta de casa de Joan un mes després.

Després van començar a escriure el guió on els llibretistes tenien molta feina a fer. Mentre ells inventaven el guió, els altres també feien servir la seua funció pensant el decorat dels tres actes, la roba que calia que portaren els personatges, creant notes informatives per a la pàgina web del col·legi, fent fotografies del procés... Una vegada acabat el llibret es posaren tots junts a la creació de les lletres de les àries i de la resta de cançons, perquè els llibretistes sols no podien i necessitaven ajuda (Vegeu guió i cançons en Annex 5). La música en aquest cas no ha sigut

composta pels alumnes per falta de temps i per la poca quantitat d'alumnes d'aquest curs que complicava el desenvolupament de tots els oficis.

L'última votació que es va realitzar fou per escollir el títol de l'òpera on sorgí "La caixa Misteriosa". Així mateix, quan ja estava tot el necessari van començar el procés de muntatge i producció perquè el producte final puga dur-se a terme.

Cal destacar que durant tot el procés per a crear més cohesió de grup s'han anat realitzant reptes i dinàmiques de grup. Els relacions públiques han hagut de crear notícies, demanar instàncies i fer notes per als pares, entre altres. Però tots junts han creat el cartell de l'òpera, les entrades, les invitacions i el tríptic. (Vegeu en Annex 6)

Per últim, els alumnes realitzaran la seua òpera el 6 de Juny a la Casa de la Cultura d'Almassora com a mostra de tot el procés dut a terme i perquè tothom puga anar a veure el producte que ells han creat.

És d'assenyalar que amb aquest aprenentatge cooperatiu i interdisciplinari s'ha contribuït al desenvolupament personal dels alumnes així com al seu desenvolupament social que contribuirà al desenvolupament de valors i actituds que servisquen per a la seua contribució a la societat on es desenvolupen, ja que l'aprenentatge en qualsevol camp de coneixement inclosos els valors ha de treballar-se en grup i mediar a través de la col·laboració perquè d'aquesta forma serà un aprenentatge significatiu, eficaç i complet.

En aqueix ordre d'idees, per a l'aplicació d'aquest projecte, es van consolidar unes línies estratègiques definides per a organitzar el treball del grup i permetre la distribució del treball de manera ordenada i cal destacar que perquè aquesta proposta funcione ha sigut necessari que els alumnes es facen completament responsables del seu aprenentatge i la seua forma de treball partisca de la cooperació per a aconseguir l'objectiu en comú amb l'ajuda dels col·laboradors que d'una o d'altra forma supervisaren la producció i podran donar consells i suggerir estratègies i eines perquè els estudiants puguen desenvolupar el seu treball de manera segura, ja que durant tot el procés han sigut els xiquets els qui prenguen les decisions del seu treball i són ells els responsables de la direcció que ha pres la producció de l'obra.

5.2. RESULTATS PER PART DELS ALUMNES I DE LA MESTRA

Una vegada realitzat el procés de creació de l'òpera i tot el que suposa, vaig realitzar una entrevista als alumnes amb quatre preguntes clau per conèixer el que ells pensaven (Vegeu entrevista en Annex 7). A més també he realitzat una sèrie de preguntes a la tutora d'ells i coordinadora d'aquest projecte al centre educatiu.

Les preguntes realitzades als alumnes eren:

- **Què has après fent LÒVA?**

On quasi tots els alumnes contestaren a treballar en equip, a respectar als companys i les decisions acordades en grup, a compartir i a escoltar. De manera més destacable trobe tres respostes, la primera per part d'un alumne amb NEE, Thiago, comenta que gràcies al seu ofici ha après a usar l'ordinador i a posar música; la segona per part d'una alumna que era relacions públiques, Valeria diu que ha après a fer redaccions i a escriure notes i per últim la directora de producció, Daniela, comenta que ha après a preparar algunes coses i a aconseguir-les.

- **Què ha sigut el més difícil de fer en LÒVA?**

On la majoria estan d'acord amb què el més difícil va ser treballar en equip al principi del projecte i no enfadar-se amb els altres. També coincideixen amb la idea que ha sigut molt difícil preparar el guió, sobre tot els llibretistes que han sigut qui tenien el pes important en eixa part. A més, destaquen la dificultat de la creació de les àries i la resta de cançons i els intèrprets també comenten la dificultat d'aprendre's el guió i les peces musicals. De manera més destacable trobem a Thiago i Kevin qui creuen que el més difícil han sigut aconseguir els reptes realitzats en equip.

- **Recomanaries fer LÒVA? Per què?**

Tots estan d'acord amb la idea que sí que recomanarien fer LÒVA a uns altres companys i en la justificació comenten que perquè és divertit la majoria, perquè han après moltes coses noves, perquè és una bona experiència i perquè és treballa molt en equip.

- **Donaries algun consell a algun xiquet/a que anés a fer LÒVA?**

En aquesta qüestió va haver-hi diversitat de respostes però amb la que més coincidien era que tingueren paciència, que no s'enfadaren molt perquè si no no aniria bé i que s'ho passen molt bé. De manera més destacable trobe la resposta de la relacions públiques, Valeria, qui dóna un consell que fa referència al seu ofici i comenta que tinguen sempre molta paciència per a escriure a ordinador i molta fantasia per a crear-ho tot. També destaque la resposta d'un escenògraf, Kevin, qui recomana que es prenguen en serio LOVA, perquè es molt important.

RESULTATS PER PART DE LA MESTRA

Pel que fa a la mestra de música i tutora de 4t de Primària, Martina Sanabria, em comenta quin creu que han sigut els resultats d'aquest projecte amb els seus alumnes del del seu punt de vista.

Ella em comenta que tenia clar els objectius que s'anaven a aconseguir i que a partir de la cohesió es millorarien les competències però no s'esperava que milloraren tant en valencià, sobretot en la parla. També afirma que ha notat un canvi en els alumnes quant a interès i predisposició per les coses i que quan s'han fet equips de treball els alumnes han tingut molta autonomia i han madurat molt a l'hora d'acceptar les decisions democràtiques.

Parla també al voltant de la importància que ha tingut el projecte per a introduir les Noves Tecnologies a l'aula i que la majoria d'ells hagen après a usar-lo perquè en el context dels alumnes hi ha alguns que no ho tenen al seu abast.

A més, destaca que els alumnes han guanyat en habilitats socials i els problemes en l'aula han disminuït notablement. Remarca que ha servit perquè els alumnes amb NEE i temporers estiguen més integrats dins l'aula, creant així un ambient més inclusiu i on es poden atendre millor les seues necessitats.

6. DISCUSSIÓ

El projecte LÒVA al CEIP Santa Quitèria ha millorat notablement diferents aspectes dels alumnes de 4t de Primària. Durant el procés hi ha hagut parts més senzilles i parts més difícils però totes s'han superat amb èxit.

Com bé comenten els alumnes i també la mestra, el projecte ha ajudat molt a millorar relacions entre els companys, els conflictes entre ells i la inclusió de tots els companys en el grup classe. La diferència del principi a ara ha sigut molt notable, perquè per exemple al principi hi havia conflictes entre ells quasi tots els dies a l'hora del pati o en hores de qualsevol classe, en canvi en l'actualitat tots els mestres que els tenen com a alumnes han notat eixa millora.

Pel que fa al valencià, com he comentat abans, el projecte es realitza en aquesta llengua perquè els alumnes són castellanoparlants o tenen una altra llengua materna diferent del valencià i el valencià el dominen molt poc. El nivell de valencià d'aquests alumnes sobretot en l'expressió oral era mínima i ara encara que no és d'un nivell molt elevat s'ha augmentat notablement, tenint en compte els inicis. Aquest augment l'ha observat també la mestra d'anglès i es planteja realitzar un projecte similar amb ells perquè milloren la seua expressió oral amb l'anglès.

A més, els alumnes han après a utilitzar la música i altres formes d'art per a incentivar l'expressió i la creativitat a l'escola, interrelacionant de manera directa l'èxit en millora de les habilitats lingüístiques, d'expressió i de recepció, amb el procés de creació d'una òpera.

Tots els alumnes estan molt contents d'haver acceptat el repte d'aquest projecte i aprendre a treballar en equip que abans costava molt i ara els alumnes prefereixen treballar en equip que sols, perquè ja han experimentat els beneficis que aquest suposa i consideren que aprenen més i són més útils si ho fan d'aquesta manera.

Un dels problemes més greus que hi havia abans en aquest grup era la complicació que suposava decidir alguna cosa entre tots sense que algú no s'enfadés. Ara tots estan d'acord que han après a respectar les decisions i no enfadar-se per això, perquè tots tenen dret a opinar i la majoria és qui decideix.

A banda d'aquestes millores s'han aconseguit treballar els objectius d'etapa i fomentar notablement les competències, les quals s'han treballat totes durant tot el procés. M'agradaria destacar la Competència Digital, perquè com bé ha comentat Thiago, aquest projecte l'hi ha permès aprendre a usar l'ordinador perquè a sa casa no el té al seu abast i per a ell ha sigut una gran experiència i també la Competència Aprendre a Aprendre, que els ha portat a prendre consciència de les seues pròpies possibilitats i punts forts.

Cal destacar també que s'han aconseguit els objectius del projecte al centre i inclús s'han millorat les seues expectatives. Si observem tot el conjunt, s'han aconseguit molts objectius que si no fora per l'aprenentatge cooperatiu i interdisciplinari que comporta el projecte LÒVA no hagués estat possible.

7. CONCLUSIONS

L'execució d'aquest treball i tot el que he après amb ell m'ha fet reafirmar en la meua idea dels innombrables avantatges i beneficis que té posar en pràctica aquest projecte, així com del concepte d'educació, tan retrògrad, que tenen moltes persones, i el que queda per avançar per a canviar aquesta mentalitat i aconseguir una educació en la qual els protagonistes de les experiències de l'aprenentatge siguen els alumnes. Per a això, l'execució i divulgació de projectes nous, com en aquest cas és LÒVA, ajuden a aquest efecte.

Hem de considerar el fet que els alumnes, al llarg del seu desenvolupament personal i professional, seran majoritàriament receptors i no creadors d'obres d'art, és per això que a través de projectes com aquest, vinculats a l'art s'ha d'emfatitzar la preparació per a una percepció activa i crítica. A través d'aquesta metodologia interdisciplinària hem conduït als nostres alumnes a experimentar el goig de crear a través de l'art.

Mitjançant el procés de creació, producció i representació de la seua obra, l'alumnat ha percebut com la seua vida s'enriqueix i aquesta motivació serà la que els conduïska a explorar per si mateixos ambients d'oci semblants. També cal assenyalar que aquesta proposta pedagògica ha permès a l'alumnat experimentar la sensació d'assoliment, de competència i d'integració en un grup d'iguals, i que totes aquestes vivències contribuiran a la formació del seu caràcter i a la seua manera d'entendre les relacions amb el seu entorn, establint, d'aquesta manera, un contacte creatiu amb ell.

Cal destacar que he aconseguit els objectius del meu treball alhora que s'han aconseguit els objectius del centre on s'ha dut a terme el projecte. Els beneficis esmentats durant tot el projecte són reals i per això és molt gratificant. Però també hi ha agut coses a millorar com per exemple l'ajuda de més mestres per a repartir més la feina, perquè en aquest cas sols hi havia dos mestres participants i jo com a mestra en pràctiques i encara així la feina era molta. També dir que per a complir els objectius del projecte LÒVA com es coneix, ens ha faltat la creació pròpia de cançons,

en part pel temps i d'altra banda per la poca quantitat d'alumnes en aquest curs, per tant aquest aspecte s'hauria de millorar per a tenir una execució millor i plena.

Com a amant de la música i les arts, admire aquest projecte, ja que manifesta fermament, com la utilització i coneixement d'estratègies d'índole artística, poden aconseguir que l'alumne adquirisca les habilitats i competències necessàries per a la vida. Perquè demostra la gran importància que té per als alumnes aquesta àrea d'Educació Artística, que tant perill té la seua permanència actualment en l'educació primària espanyola.

8. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- Arnheim, R. (1993). *Consideraciones sobre la educación artística*. Barcelona, España. Ediciones Paídos.
- Cabeza, P. y Herrero,R. (1987). La música en la Educación: mucho más que un adorno. *Tabanque: Revista pedagógica*, Número 3, p. 83-94.
- Chaves, M (2013). Música educación y arte. *Revista ARTSEDUCA* Num. 5, Mayo
- College, J. J. (2016). *Minor in Interdisciplinary Studies*. 7-9.
- Competencias básicas en la práctica. Proyecto LÓVA (la ópera, un vehículo de aprendizaje) | Blog de CNIIE. (2014, 26 marzo). Recuperado de <http://blog.intef.es/cniie/2014/03/26/competencias-basicas-en-la-practica-3/>
- Echeita G. (2012). *El aprendizaje cooperativo al servicio de una educación de calidad. Cooperar para aprender y aprender a cooperar*. En J. C. Torrego y A. Negro (coords.), *Aprendizaje cooperativo en las aulas* (pp. 21-44). Madrid, España: Alianza Editorial.
- Gardner, H. (1994). *Estructuras de la Mente*. Méjico, D.F.: Fondo De Cultura Económica.
- Giráldez A. (2014) *Didáctica de la Música en Primaria*, Ed. Síntesis.
- Johnson, D.W. Johnson, R. (2006). *Active Learning: Cooperation in the College Classroom* (3ª ed.). Edina, MN: Interaction Book Company.
- Proyecto LOVA. Recuperado de <https://proyectolova.es/>
- Sarmiento P. (2012) La Ópera como Vehículo de Aprendizaje (LÓVA). *Eufonía Didáctica de la Música*, 55, 40-47.
- Sarget Ros, M. A. (2003b). La música en la educación infantil: Estrategias cognitivo-musicales. *Revista de la Facultad de Ciencias de la Educación de Albacete*. Nº 18. Recuperado de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1032322>
- Torrego, J. y Negro, A. (2012). *Aprendizaje cooperativo en las aulas. Fundamentos y recursos para su implantación*. Alianza, Madrid.
- VVAA. Northwest Regional Educational Laboratory. (2006). Aprendizaje por proyectos. *EduTEKA*. Recuperado de: <http://www.eduteka.org/AprendizajePorProyectos.php>

ANNEX 1

CONTRACTE DE PARTICIPACIÓ

CONTRACTE PROJECTE: "CREACIÓ D'UNA ÒPERA INFANTIL"

Data:

Estimat alumne:

Has sigut seleccionat per participar en el projecte L'ÒPERA, UN VEHICLE D'APRENTATGE.

Aneu a crear la vostra pròpia companyia d'òpera / teatre musical i escriure, dissenyar, construir i actuar en ella, la qual cosa comporta ser responsable en una de les diferents professions de la companyia d'òpera: director d'escena, director de producció, fuster, il·luminador, compositor, escriptor, relacions públiques, documentalista, escenografia, maquillador, etc.

Estem molt contents que participes en la creació d'una "companyia d'òpera". Les tasques en aquesta companyia seran exposades en les properes setmanes i hauràs d'entendre la importància del teu paper en aquest projecte i les teues responsabilitats envers els altres membres d'aquesta companyia.

Tots els membres de la companyia estaran supervisats tot el temps i durant els assajos pels mestres-tutors i especialistes.

Per poder participar en totes les fases d'aquest projecte, necessitem tant la teua signatura com la dels teus pares. Aquestes signatures confirmen que totes les parts involucrades entenen les necessitats i el compromís que s'exigeix en el projecte. Entregueu aquest formulari al tutor i si tens alguna pregunta referent a aquest programa, no dubtes en fer-la.

Gràcies.

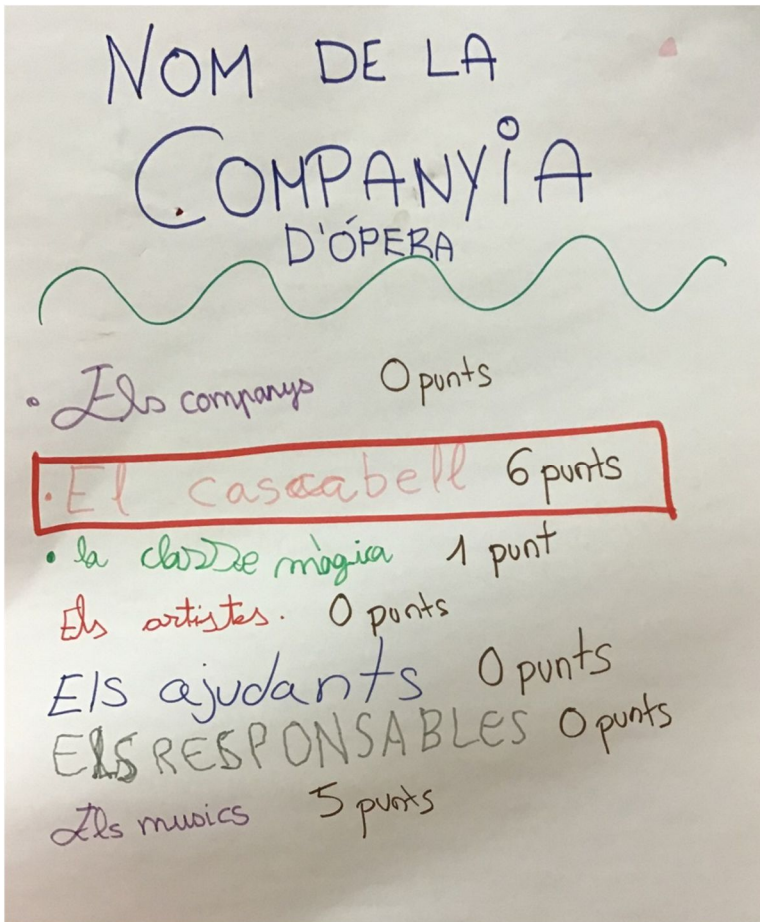
Atentament, el tutor/a

.....

Signatura de l'alumne / pares / telèfon
Cc: Director.

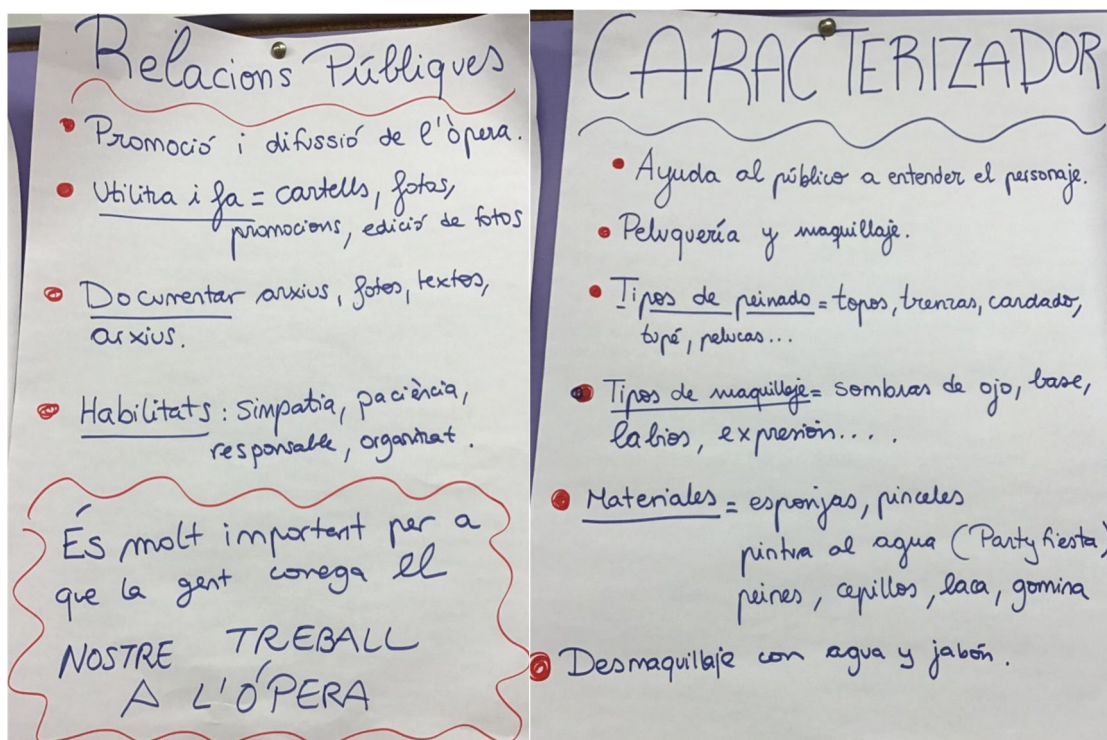
ANNEX 2

NOM DE LA COMPANYIA

ANNEX 3

MURAL EXPLICATIU DE LES PROFESSIONS

Escenògraf

- Disseny de l'espai
- Col·laboració amb altres professions.
- Documentar-se sobre l'època per al vestuari i el decorat.
- Elements: bastidors, volums, llum vestuari, atrezzo.
- Habilitats: creativitat organització treball en equip investigar

INTÈRPRET

- Conta la història.
- Transmeteix les emocions.
- Habilitats
 - Saber cantar
 - No tindre vergonya
 - Modular la veu
 - Ser expressiu

Segueix les instruccions del Director Artístic

DIRECTOR D'ESCENA

- Dirigir la representació
- Treballa amb l'escenògraf, intèrprets i caracteritzador.
- Habilitats:
 - Comunicar Creatiu
 - Paciència Dirigir
 - Con fianga
 - Escollar

DIRECTOR DE PRODUCCIÓ

- Organitzar la companyia
- Busca patrocinadors
- Escolta les propostes
- Habilitats:
 - Comunicar Escollar
 - Paciència Organitzat

SOL·LICITUD DE PROFESSIÓ

SOL·LICITUD DE PROFESSIÓ

Nom i cognoms: _____ Data: _____

Avui vas a escollir la professió que t'agradaria fer en la *Companyia*..... És important que tries 3 treballs pensant que qualsevol d'ells serà la teua tasca principal al llarg dels propers mesos d'aquest curs.

ELEGEIX TRES PROFESSIONS

(pensa tranquil·lament i marca amb una X)

☐ Escenògraf	☐ Compositor/a
☐ Figurinista: maquillatge i vestuari	☐ Llibretista
☐ Director/a d'escena	☐ Intèrpret
☐ Tècnic d'il·luminació i so	☐ Director/a de producció
☐ Relacions públiques	☐ Documentalista
☐ Regidor/a	

Contesta les preguntes següents:

- Descriu alguna habilitat de la que et sentis orgullós/a.

- Toques algun instrument musical? Sí No

En cas afirmatiu, quin instrument toques? _____

Quan de temps portes tocant-lo? _____

ANNEX 4

CARPETA DIRECTORA DE PRODUCCIÓ

ANNEX 5

GUIÓ DE L'ÒPERA

GUIÓ LòVA

ACTE 1

(Els 5 amics a escena)

- Natalia: Ala, que xulo!
- David: Sí que és veritat, és molt bonic.
- Patri: No m'agrada aquest lloc!
- Joan: Vull passejar per tot el bosc ja! *(Es trau una xocolatina)*
- Isabela: Joan, jo vull eixa xocolatina! Dóna-me-la ja!
- Joan:*(Anant-se'n cap a un cantó)* Com es nota que Isabela és molt gelosa perquè sempre vol el que jo tinc *(Ix d'escena)*

- Natalia: Joan no te'n vages. Joan és molt nerviós, sempre té molta pressa però jo l'aprecie igual perquè és el meu amic.

ARIA DE JOAN (Ell sol a escena)

Música: McGraw Rock

Sóc Joan

Soc nervios i juguetó

Soc joan

Amorós i revoltos

Molt divertit

Jo no tinc ninguna por.

2X

- David: Natalia sempre somriu a tots, ens alegra els dies perquè és molt carinyosa. (*Mentre Patri posa la cameta a David*)

- Natalia: Jo vaig a ajudar-te (*Ajuda a David a alçar-se*).

- Isabela: Patri, per què eres tan cascarràbies? Pobre David!

- David: No passa res Patri, segur que ha sigut sense voler, veritat? (*Ironia*)

Patri: Sí, sí ho sent!

(Joan entra a escena)

Joan: David, has agafat la llibreta per a anotar les coses importants?

David: Sí clar, sempre la duc a la motxilla.

Joan: Ja ho sabia ... Sempre tan treballador!

ARIA DE DAVID

Sóc molt responsable

I no m'oblido de res

Tot a la llibreta jo ho anotaré

Si voleu saber coses

jo vos les diré

així sóc jo 3x

- Natalia: Voleu que anem a passejar?
- Patri: No ,no vull passejar! (*Enfadada*) És molt avorrit.
- Joan: Si, si veniu amb mi i us ensenyaré les coses que he trobat. David, prepara la llibreta que tens moltes coses que anotar!
- David: D'acord, anem tots amb tu!
- Isabela: David, vull anotar jo!
- Natalia, Patri i Joan: NO, anota David.

ARIA D'ISABELA (*Quan acaba se'n va corrent*)

Estic molt enfadada

Perquè no puc fer res

Així que jo m'en vaig

Perque vull fe-ho tot

2x

(*Joan i Patri, corren darrere d'ella per evitar que es perda*)

- Patri: Joan on creus que pot estar Isabela?
- Joan: Darrere d'uns arbres, d'unes roques, darrere d'uns arbustos (*Ràpidament*) NO HO SÉ!
- Patri: Jo tampoc ho sé, si ho sabera ja l'hauriem trobat! (*amb to cascarràbies*)
- Joan: Patri, tinc una idea!
- Patri: M'has asustat! Quina idea tens?
- Joan: Vols que ens pugem a un arbre i la busquem des de dalt?
- Patri: Però què dius? Tu estàs boig o que? Nosaltres no som micos!

ARIA PATRI

Jo sóc Patri, no m'agrada res,

Cascarabies ,sempre amb la gent

Estic preocupada, s'haurà perdut

Jo sóc Patri sóc diferent

2x

- Joan: Patri vine ràpid! M'ha paregut escoltar la veu d'Isabela. Anem per ací! (*Assenyala un costat*)

(Joan i Patri se'n van d'escena)

(Apareixen David i Natalia)

- David: Ja ho tinc tot anotat! Vols que busquem més coses?

- Natalia: Sí, anem cap allà que m'ha paregut escoltar l'aigua d'un riu.

(Escoltem els maulls d'un gat i els lladriets d'un gos)

- David: Natalia, has escoltat el mateix que jo? Em sembla que hi ha dos animals plorant!

- Natalia: Sí! Jo també ho he sentit. Anem a buscar-los! *(Se'n van)*

(Apareix una caixa)

- David: Oh! Què és això?

- Natalia: És una caixa! Què hi haurà dins?

- David: Obrim-la!

(L'obrin i fan cara de sorpresa)

- Natalia: *(Sorpresa)* Ala! Com pot ser que hagen aparegut ací?

- David: Són molt bonics. Què fem amb ells?

- Natalia: Vols que els agafem i parlem en els demés a veure que fem?

- David: Sí, em pareix bé! Me'ls guardo jo! *(Els posa dins de la seua motxilla)*

ARIA NATALIA

Hola a tots em diuen Natalia

i m'agraden els animals

Sóc generosa i em preocupa el món

i els animals

Sóc responsable i vull ajudar als animals

2x

- Natalia: David anem cap a casa i crideu als demés per parlar al voltant d'açò a casa de Joan!

- David: Sí, anem!

(Se n'ixen d'escena i s'acaba l'ACTE 1)

veu en off o algú pel passadís parlant per telèfon o whatsapp.

ACTE 2

En casa de Joan

(Comença a caminar pel passadís Joan)

- Joan: He de preparar el berenar per als meus amics.

- Joan: M'han cridat per una cosa urgent!

- Joan: Què serà?

- Joan: He de donar-me pressa per a quan vinguen estiga tot preparat.

(Joan puja corrent a l'escenari)

(Sona el timbre)

(Apareix Patri)

-Patri: Joan, encara no han vingut els altres? Jo he vingut corrent per a res? Que mal!

(Torna a sonar el timbre)

(Apareix Isabela)

-Isabela: Hola! Vosaltres sabeu per què ens hem de reunir tan urgentment?

- Joan: Jo no tinc ni idea!

- Patri: Tan urgent i ells no venen encara!

Canço de Joan, Patri i Isabela (RAP)

RAP QUÈ ELS HAURÀ PASSAT?

Música: Rap Beat

JOAN: Què ens hauran de contar?

Per què venen tard ?

S'hauran perdut ?

Què els haurà passat?

PATRI: S'hauran caigut al bosc ?

S'hauran entropessat?

Per què venen tard?

Què els haurà passat?

ISABELA: S'hauran trobat -- plantes verinoses ?

S'hauran fet mal ?

Què els haurà passat?

TOTS:

S'hauran perdut

Perquè venen tard

S'hauran fet mal

Que els haurà passat ?

(SONA EL TIMBRE)

(Apareixen David i Natalia amb una caixa)

- Patri: Per fi heu arribat! Odie esperar!

- Joan, Patri i Isabela: Què és? Què és? Què és?

- David: Tranquils, tranquils. Ara ens sentem i vos ho contem tot.

(Se senten a la taula)

(S'escolta el soroll d'un gat i un gos).

(Tots es miren)

- Joan, Patri i Isabela: Són animals?

- Isabela: Me pareix que són un gat i un gos de veritat!

- Natalia: Si els hem trobat en un bosc, com van a ser de joguet?

- Isabela: Jo que sé!

- Joan i Patri: Podem obrir la caixa? Per favor!!!

- Patri: Duguem molta estona esperant i seguim sense obrir-la.

-David: Tranquil·la, tranquil·la! Ja l'obrim.

(David i Natalia obrin la caixa mentre sona música misteriosa)

- Joan: Ala! Què bonics són!

- Natalia: Sí! Estaven abandonats baix d'un arbre.

- Isabela: Quina pena! Els vull els dos per a mi.

- Patri: Bah! Per a què els heu agafat? Haver-los deixat allí!

- David: Que poc conscient eres de la por i el perill que passen els animals abandonats.

- Joan: Joestic d'acord amb David.

- Natalia: Jo també.

- Isabela: I jo!

CANÇÓ EL NO DE PATRI

Música: Roots and Culture

-Patri: No,No,No

-Joan: Patri, els has d'ajudar
perquè els animals menuts
sols no poden estar.

-Patri: No,No,No

Natalia: Patri, els has d'ajudar
Perquè et donen estima
I estaran al teu costat.

-Patri: No,No,No

david: Patri, els has d'ajudar
els animals necessiten estar tranquils
I no deixar-los abandonats.

-Patri: No,No,No

-isabela: Patri,els has d'ajudar
Perquè són éssers vius
I mereixen viure en pau.

-Patri: Xe va, vos ajudaré

- David: Bé xics, anem a pensar que fem amb els animals.

- Natalia: Els podríem dur a una casa d'acollida.

- Joan: Jo els puc acollir en ma casa.

- Isabela: No, els volia jo per a mi (*amb to d'indignada*)

- Patri: No, tu no. Anem a pensar una idea millor.

(Es posen tots a pensar)

- David: Jo crec que deuríem preguntar als nostres pares.

- Patri: No, millor no.

- Natalia: Si apareixem a la porta de casa amb un animallet i fent cara de llàstima segur que no ens diuen que no.

- Joan: No sé jo... Els meus pares no són molt d'animals.
- Isabela: Els meus pares sí que són d'animals, supose que no em posaran cap problema.
- Natalia: Què vos pareix si un es queda al gos i un altre al gat?
- David: Bona idea!
- Isabela: A mi no em pareix bé, continue volent els dos per a mi.
- Joan: Patri no sigues cabuda, és millor si els separem.
- Natalia: Per si no ho sabíeu, els meus pares tenen una protectora d'animals i jo puc endur-me algun.
- Patri: No és bona idea, tu no els cuidaries bé.
- David: Natalia a mi em sembla bé, la teua família segur que sap com cuidar-los.
- Joan: Per mi un dels dos per a tu.
- Isabela: Val va, Natalia un dels dos per a tu. I l'altre?
- Patri: Per a mi, per a mi! Per favor, per favor! (*Suplica*)
- TOTS: Els vas a cuidar bé?
- Patri: Si...
- Joan: Segur que no t'oblidaràs ni seràs cascarràbies amb ell?
- Patri: Sí, si ho promet
- David: Jo crec que Natalia cuidarà bé del gat i Patri del gos.
- Natalia : Sí, els meus pares sols es troben gossos i volen algun gatet.
- Patri : Sí, el gos per a mi.
- Isabela : Vinga val, però anirem a visitar- los!
- Joan : Em pareix tot molt bé!

ACTE 3

CANÇÓ JO M'ENDUC

Música: La musa de los vientos

Natalia: Jo m'enduc
el gatet
Per ser xicotet
i també per ser carinyos

-Patri: Jo m'enduc
el goset

per ser tant inquiet
i també per ser molt valent

-David: Em pareix super bé
una idea genial
així una família tindran

Tots: Estem tots
molt contents
de la decisió
no sabem el que passarà

(Després d'1 mes tornen a quedar tots junt i es tornen a casa de Joan)

- David: Hola xics! Com esteu?

- Joan : Ala! Que grans estan els animals?

- Isabela : Quin nom els heu posat?

- Natalia : Jo li he posat Talco perquè és molt blanquet!

- Patri: Jo al gos l'he anomenat Compi perquè és el meu company favorit.

- David: Esteu contentes d'haver acollit els animals ?

- Parti: Sí, pensava que no seria una bona experiència però l'estic tractant molt bé i ell és molt amorós.

- Natalia: Sí, des que el vaig veure, vaig sentir que necessitava cuidar-lo i així ho he fet. És molt satisfactori!

- Isabela: Que bonic! Jo també volia, a veure si ens trobem més animals i puc cuidar-los jo.

- Joan: M'alegre molt que estigeu tan contentes amb Talco i Compi! Gràcies.

- David: Patri pareix que Compi t'ha canviat el caràcter, no estàs sent tan cascarràbies.

- Isabela: Tens raó David, pareix més carinyosa. Compi l'ha transformat.

- Natalia: Sabeu què? Talco s'ha acoblat molt bé a ma casa i s'ha fet amic de la resta dels animals que tinc.

- Patri: Tothom hauria d'acollir algun animal durant la seua vida i sabrien que és molt bonic.

- TOTS: Tens raó Patri!

- TOTS: ACOLLIU ELS ANIMALS ABANDONATS, HO NECESSITEN!

TEMA - CANÇÓ: ESTIMAR ELS ANIMALS

Música: Dàmaris Gelabert- Gos Mimós

Un dia al bosc, anarem d'excursió
Els cinc amics, investigant-ho tot.

Ens vam trobar, una caixa molt gran.
La vam obrir, amb entusiasme i por.

Animals abandonats,
Molta por hauran passat.
No sabem que fer amb ells?
Finalment, els cuidarem.

**Acollint el gat i gos,
Hem après una lliçó,
Amb responsabilitat
Estimarem els animals.**

**Acollint el gat i el gos,
Els cuidarem amuntó,
Els companys que hem volgut sempre,
Són el millor.**

És divertit cuidar als animals
amb llibertat tindran felicitat

Donar-li amor, no maltractar-los mai
el meu amic sempre amb tu estarà

Animals abandonats,
Molta por hauran passat.
No sabem que fer amb ells?
Finalment, els cuidarem.

**Acollint el gat i gos,
Hem après una lliçó,
Amb responsabilitat
Estimarem els animals.**

**Acollint el gat i el gos,
Els cuidarem amuntó,
Els companys que hem volgut sempre,
Són el millor.**

EL CASCAVELL.
COMPANYIA D'OPERA INFANTIL

"LA CAIXA MISTERIOSA"

*Alumnes de 4t EP del CEIP SANTA QUITÈRIA
et conviden a l'estrena*

**6 DE JUNY DE 2019
A LES 17.30H
CASA DE LA CULTURA
ALMASSORA**

ENTRADA GRATUÏTA

LÓVA
PROJECTE
INNOVACIÓ
EDUCATIVA
L'òpera com a
vehicle
d'aprenentatge

<http://mestreacasa.gva.es/web/ceipsantaquiteria>

ENTRADES

INVITACIONS

TRÍPTIC

	ZAHRA ESCENÒGRAFA		MARIEM ESCENÒGRAFA
	CRISTINA INTÈRPRET LLIBRETISTA		RICARDO RELACIONS PÚBLIQUES
	DANIELA DIRECTORA PRODUCCIÓ CARACTERITZADORA		KEVIN ESCENÒGRAF
	AITANA INTÈRPRET		IZAN ESCENÒGRAF
	VALERIA RELACIONS PÚBLIQUES		MANUEL INTÈRPRET
	IRIS DIRECTORA D'ESCENA CARACTERITZADORA		JOSE INTÈRPRET LLIBRETISTA
	THIAGO ESCENÒGRAF		ANA INTÈRPRET
			ALEX DIRECTOR ESCENA- LLIBRETISTA

LÓVA

PROJECTE D'INNOVACIÓ EDUCATIVA

QUÈ SIGNIFICA LOVA?
Significa "l'òpera un vehicle d'aprenentatge".
És un projecte educatiu centrat en el desenvolupament emocional, social i cognitiu del alumnes.

SINOPSI

Aquesta història tracta de cinc amics que decideixen anar al bosc d'excursió. Allí es trobem una "Caixa misteriosa" i hauran de decidir que fer amb el que hi ha dins. La decisió serà molt responsable i empàtica.
Què passarà?

Directora artística
Martina Sanabria

PATROCINEN

EL CASCAVELL

COMPANIA D'OPERA INFANTIL

"LA CAIXA MISTERIOSA"

Alumnes de 4t del
CEIP Santa Quitèria

Casa de la cultura
d'Almassora

06. 06. 2019
17. 30h

ANNEX 7

VÍDEO AMB ENTREVISTES

Aquest és un vídeo resum de la experiència i al minut tres apareixen les entrevistes realitzades als alumnes.

<https://drive.google.com/open?id=1C7UyjTt2bsyoPdLis78SAX2k8OH9azAX>